

BESLUT

2021-05-24 Dnr: 21/00065

SAKEN

Rapport, SVT1, 2021-01-05, inslag om antalet smittade och avlidna i covid-19; fråga om saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kravet på saklighet.

INSLAGET

Inslaget var ett kort nyhetstelegram där nyhetsuppläsaren sa följande.

Och idag kom siffrorna över antalet rapporterade fall av covid-19 sedan den 30 december. Och det är 32 369. Och här ser vi kurvan över antalet bekräftade fall per dag i Sverige sedan i mars. Och i dag rapporterades det också om 258 nya dödsfall och även här handlar det om antal dödsfall som rapporterats in sedan den 30 december. Och här ser vi kurvan över antalet inrapporterade dödsfall per dag.

Samtidigt som nyhetsuppläsaren sade detta visades två olika diagram på skärmen bakom honom. ”Utveckling av bekräftade fall” och ”Utveckling av rapporterade dödsfall.” Under diagrammen framgick att källan till grafiken var Folkhälsomyndigheten (FHM).

ANMÄLAN

Anmälaren anser att inslaget strider mot kravet saklighet och anför sammanfattningsvis följande.

Kurvan som visar antalet bekräftade fall av covid-19 var felaktig. Det som visades i kurvan var inte bekräftade smittade per dag utan var ett 7-dagars medelvärde. Det medförde att det maximala värdet på antalet bekräftade smittade per dag endast visades som cirka 7 000 personer när det verkliga maximala antalet bekräftade smittade var 11 379 personer från den 23 december 2020.

Kurvan som visade antalet rapporterade dödsfall i covid-19 var också felaktig. Första halvan av december där *Rapport* bara redovisade cirka 40 avlidna per dag redovisade FHM flera dagar med drygt 80 avlidna per dag.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför i huvudsak följande.

Varje tisdag och torsdag under vintern rapporterade *Rapport* följande fyra faktauppgifter.

1. Antalet inrapporterade smittade just den aktuella dagen (tisdagen eller torsdagen).
2. Kurvan som visade utvecklingen av antal smittade sen början av mars 2020.
3. Antalet inrapporterade döda just den aktuella dagen (tisdagen eller torsdagen).
4. Kurvan som visade utvecklingen av antal döda sen början av mars 2020.

Samma formuleringar användes varje tisdag och torsdag när uppgifterna rapporterades. Källa till uppgifterna var FHM. Uppgifterna bearbetades därefter av SVT:s datajournalister, som tagit fram två grafer för SVT:s webbplats. Där uppdaterades uppgifterna varje dag som FHM kom med ny statistik, vilket under vintern var tisdag till fredag. Eftersom FHM rapporterade fyra av sju dagar varierade varje enskild dag stort. Från noll under lördagen, söndagen och måndagen – till väldigt många då eftersläpningen i statistiken kom i kapp och istället hamnade på en enskild dag. SVT bedömde att kurvorna över utvecklingen av smittade och döda var det mest relevanta att rapportera i *Rapport*.

Kurvorna i det nu anmälda inslaget visade alltså ett sju dagars medelvärde, där varje punkt i den röda linjen var snittet av de senaste sju dagarnas inrapporterade fall. Detta gjorde att den röda linjen ibland låg högre, ibland lägre, än antalet rapporterade smittade och döda en viss enskild dag. Som grund för kurvorna kopierade redaktionen två grafer från SVT:s webbplats. I de graferna framgick i ljusgrå staplar det inrapporterade värdet över smittade och döda varje enskild dag samt en kurva över utvecklingen i rött. För att förenkla avläsningen i *Rapport*, där tittaren inte har möjlighet att själv stanna upp och i detalj studera kurvan, valde redaktionen att förenkla kurvan så att tittaren endast såg den röda kurvan som visade just utvecklingen. De många ljusgrå staplarna, som varierade mellan noll och X-antal, syntes alltså inte i den graf som visades i inslaget.

De grafer från FHM över antalet bekräftade fall per dag som anmälaren hänvisat till visar samma utveckling i sin linje som den som finns på SVT:s webbplats och den som visades i *Rapport*. Man ser att exempelvis toppnoteringen över antalet bekräftade fall per dag (enligt sju dagars medelvärde) var 7000 i grafen som *Rapport*

visade och 7000 på grafen från FHM som anmälaren hänvisat till. Dock skiljde sig värdena på Y-axeln åt. SVT:s datajournalister har valt andra värden på sin Y-axel än vad FHM gjort.

Det stämmer såsom anmälaren skriver att grafiken i det nu anmälda inslaget gällande antalet rapporterade dödsfall inte var korrekt. Kurvan som visade utvecklingen var korrekt, men y-axeln i bilden var felaktig vilket gjorde att kurvan visade ett lägre antal än vad som var korrekt. Bakgrunden till felet var att en gammal mall, där y-kurvan var lägre, hade använts när kurvan ritades in. När redaktionen blev varse om felet sändes därför en rättelse i *Rapport* den 13 januari kl. 19.30.

INFORMATION

Granskningsnämnden har tagit del av den rättelse som sändes i *Rapport* den 13 januari kl. 19.30. I rättelsen sa en nyhetsuppläsare följande.

Och så vill vi rätta en uppgift i kurvan över antalet rapporterade dödsfall som vi publicerade den femte januari. Y-axeln i bilden var felaktig, vilket gjorde att hela kurvan över antalet rapporterade dödsfall visade ett lägre antal än vad som var korrekt.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

I inslaget visades två diagram, ett över antalet bekräftade fall av covid-19 och ett över rapporterade dödsfall i covid-19. Nyhetsuppläsaren sa även bland annat att ”här ser vi kurvan över antalet bekräftade fall per dag” och ”här ser vi kurvan över antalet inrapporterade dödsfall per dag.” Av SVT:s yttrande framgår att statistiken som presenterades i de båda kurvorna avsåg ett sju dagars medelvärde. Det gjorde att kurvorna i diagrammen ibland låg lägre och ibland högre än antalet rapporterade smittade och avlidna en särskild dag. Grafiken som visades i inslaget var en förenklad version av de mer detaljerade grafer som publicerades på SVT:s webbplats i syfte att göra det lättare för tittarna att avläsa kurvorna i diagrammen i *Rapport*. Granskningsnämnden anser att det var rimligt att rapportera på detta sätt

givet de anförda omständigheterna. Enligt nämndens mening blev inte inslaget missvisande på ett sätt som strider mot kravet på saklighet.

Nämnden konstaterar också att de siffror som angavs i y-axeln i grafiken över medelvärde av antalet dödsfall var fel och visade ett lägre antal dödsfall än det verkliga. Den uppgiften rättades dock åtta dagar senare i *Rapport* den 13 januari. Inslaget strider därför inte heller på den grunden mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av Rasmus Gedda. I ärendets slutliga handläggning har även Anna Dingertz medverkat.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.